

Validitet

Validiteten sier noe om i hvilken grad en test måler den ferdigheten som testen er tiltenkt å måle. Et termometermål har som hensikt å måle temperatur. Men om termometeret er sensitivt for luftfuktighet, risikerer du å måle luftfuktigheten i stedet for temperaturen. Målet kan være presist, men det er ikke valid.

I Logos sammenligner vi resultatet fra én deltest med resultatet fra en annen deltest, som antas å måle samme bakenforliggende faktor. Korrelasjonen mellom de to settene med resultater, sier da noe om deltestenes validitet.

På de deltestene hvor en har opplysninger både om prosent korrekte svar og reaksjonstid, ble effektivitetsskåren (prosent korrekte ord dividert på gjennomsnittlig reaksjonstid) benyttet i beregningen av validiteten. Noen deltester måler kun én av verdiene. Validiteten er da beregnet ved separate analyser med utgangspunkt i informasjonen om enten prosent korrekte svar eller svartid.

I oppgavesettet for trinnene 3–5 inngår resultatene til 276 elever på trinn 4. Validitetsvurderingen av deltestene i oppgavesettet for trinnene 6 – voksne, er basert på resultatene til 317 elever på trinn 8.

Resultatene var signifikante ($p < .001$).

Deltester	Validitetskoeffisient
Muntlig reaksjonstid mot Manuell reaksjonstid	*
Manuell reaksjonstid mot Muntlig reaksjonstid	*
Ordlesing mot Ortografisk gjenkjenning	.88
Fonologisk avkoding mot Ordlesing	.82
Ortografisk gjenkjenning mot Ordlesing	.88
Bokstavlesing mot Grafem-fonem-omkoding	.62
Grafem-fonem-omkoding mot Bokstavlesing	.62
Fonemsyntese mot Fonemanalyse	.39
Fonemanalyse mot Fonemsyntese	.39
Fonologisk korttidsminne mot Arbeidsminne	-
Å skille mellom ord og homofont nonord	.56

Visuell analyse mot Muntlig reaksjonstid	.64
Fonologisk diskriminasjon mot Fonemanalyse	.26
Hurtig benevnelse av kjente objekt mot Ortografisk gjenkjenning	.51
Leseflyt (lesetid i min.) mot Ortografisk gjenkjenning	.72
Leseforståelse mot Lytteforståelse	.57
Lytteforståelse mot Begrepsforståelse	.53
Begrepsforståelse mot Lytteforståelse	.53
Diktat mot lærervurdering*	.68

Tabell 1. Validitetskoeffisienter for deltester i oppgavesettet 3-5

*Diktaten ble sammenholdt med en lærervurdering av elevenes rettskrivingsferdighet, med utgangspunkt i en femdelst skala der 1 er lik med dårlig rettskriving, 2 er lik med under middels ferdighet, 3 er lik med middels ferdighet, 4 er lik med over middels ferdighet, og 5 er lik med god rettskrivingsferdighet,

Deltester	Validitetskoeffisient
Muntlig reaksjonstid mot Manuell reaksjonstid	*
Manuell reaksjonstid mot Muntlig reaksjonstid	*
Ordlesing mot Ortografisk gjenkjenning	.90
Fonologisk avkoding mot Ordlesing	.83
Ortografisk gjenkjenning mot Ordlesing	.90
Fonemisk bevissthet mot Fonologisk avkoding	.43
Fonologisk korttidsminne mot Arbeidsminne	.65
Arbeidsminne mot Fonologisk korttidsminne	.65
Å skille mellom ord og homofont nonord mot Ortografisk gjenkjenning	.55

Hurtig benevnelse av tall mot Ortografisk gjenkjenning	.68
Visuelt korttidsminne mot Ortografisk gjenkjenning	.54
Leseflyt mot Ortografisk gjenkjenning	.77
Leseforståelse mot Lytteforståelse	.63
Lytteforståelse mot Begrepsforståelse	.63
Begrepsforståelse mot Lytteforståelse	.63
Diktat mot lærervurdering*	.70

Tabell 2. Validitetskoeffisienter for deltester i oppgavesettet 6-voksne

*Diktaten ble sammenholdt med en lærervurdering av elevens rettskrivingsferdighet, med utgangspunkt i en femdelt skala der 1 er lik med dårlig rettskriving, 2 er lik med under middels ferdighet, 3 er lik med middels ferdighet, 4 er lik med over middels ferdighet, og 5 er lik med god rettskrivingsferdighet.

European Federation of Psychologists' Associations (EFPA) gir følgende føringer for tolkning av korrelasjonskoeffisienten ved bruk av sammenfallende begrepsvaliditet:

Utilfredsstillende	< 0.55
Tilfredsstillende	0.55 – 0.64
God	0.65 – 0.74
Utmerket	>0.75

I Logos er det store forskjeller mellom de ulike deltestene med hensyn til oppnådd validitet. Men deltester som utgjør primære indikatorer i Indikatorskjemaet og som derav tillegges stor vekt i tolkingen, har alle god validitet. I henhold til EFPA sin veiledning til vurdering, er validiteten til deltestene Ordlesing, Fonologisk avkodning og Ortografisk utmerket, mens validiteten til deltestene Diktat og Leseflyt er god.

Deltestene Fonologisk diskriminasjon, Fonemsyntese og Fonemanalyse har utilfredsstillende validitet. Det betyr at de to deltestene som sammenholdes i analysen i liten grad kartlegger samme bakenforliggende faktor. I de fleste tilfellene var det som forventet. For eksempel forventer en ikke at deltestene Fonologisk diskriminasjon og Fonemanalyse måler nøyaktig samme bakenforliggende faktor. Begge deltestene måler fonologisk delferdigheter, men vi antar at de kartlegger ulike aspekt av elevens fonologiske forståelse. Det var imidlertid vanskelig å finne andre tester som en kunne benytte i validitetsanalysene.